1974'ten bu yana Kıbrıs'ın güneyi Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti'nin yetkisindedir. Kuzeyi ise, kendini 1983 yılında "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" ("KKTC") olarak ilan etmiş olan Kıbrıslı Türklerin idaresindedir. Türkiye dışında, Amerika Birleşik Devletleri veya başka herhangi bir ülke "KKTC'yi" tanımamaktadır. Önemli miktarda Türk askeri adada kalmıştır. BM Barış Gücünün (UNFICYP) kontrolünde olan bir ara bölge ya da "yeşil hat," iki tarafı birbirinden ayırmaktadır. Bu rapor iki bölümden oluşmaktadır: Kıbrıs Cumhuriyeti ve Kıbrıslı Türklerin Yönetimindeki Bölge.

KIBRISLI TÜRKLERIN YÖNETİMİNDEKİ BÖLGE

YÖNETİCİ ÖZETİ

Kıbrıs'ın kuzeyi 1974'ten beri, 1983'te tek taraflı olarak kendini "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti" ("KKTC") olarak ilan etmiş olan Kıbrıslı Türkler tarafından yönetilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri de dahil, Türkiye dışında başka herhangi bir ülke "KKTC'yi" tanımamaktadır. Mustafa Akıncı özgür ve adil seçimler sonucunda 2015 yılında "cumhurbaşkanı" seçilmiştir. "KKTC anayasası" Kıbrıslı Türk otoritelerin yönettiği bölgede "yasaların" temelidir. 'KKTC anayasasının' geçiçi 10uncu maddesi kamu güvenliği ve savunması sorumluluğunu 'geçici' olarak Türkiye'ye verdiğinden Polis ve Kıbrıs Türk güvenlik kuvvetleri, sonuç olarak operasyonel olarak Türk ordusunun emri altındaydı.

Yetkililer güvenlik kuvvetleri üzerinde etkin kontrol sağladılar.

İnsan hakları konuları arasında insan ticareti ve etnik azınlık gruplara yönelik şiddet içeren suçlar bulunmaktaydı.

Yetkililer, basında çıkan insan hakları ihlalleri iddialarının ardından polis görevlilerini araştırmak için adımlar attı. Ancak bunların cezasız kaldıklarına dair kanıt vardı.

BÖLÜM1. KİŞİNİN BEDENSEL VE RUHSAL DOKUNULMAZLIK HAKKINA SAYGI

a. Yaşama Hakkından Keyfi Olarak Yoksun Bırakılma ve Hukuk Dışı veya Siyasi Gerekçeli Diğer Ölümler

'Hükümetin' veya kurumlarının keyfi veya hukuk dışı ölümlere neden olduğu konusunda haberler yoktu.

b. Kayıplar

"Hükümet" otoriteleri tarafından kayıp edilen kişiler olduğu konusunda haberler yoktu.

c. İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezalar

“Anayasa” bu tip muameleleri yasaklamaktadır ancak yıl boyunca polisin gözaltındakileri istismar ettiği yönünde haberler yapıldı. “Anayasa,” saldırı, şiddet ve dayak konusuna değinen “ceza yasası” başlığı altına giren işkenceden bahsetmemektedir.

“Başsavcılık” Ocak ile Eylül arasında polis dayağı ve zor kullanma ile ilgili olarak üç şikayet aldığını belirtti. “Savcılık,” şikayetlerden biri için bir mahkeme davası dosyalandığını ve diğer ikisinin ise yıl sonunda soruşturma aşamasında olduğunu belirtti.

Eylül ayında bir “mahkeme” bir polis memurunu, 2016 yılında 19 yaşında zihinsel engelli birine cinsel saldırıda bulunmaktan tutuklanan 67 yaşındaki bir adama fiziksel saldırı ve dayak atmaktan suçlu buldu. Haberlere göre polis, adama tutuklanma nedenini açıklamadan yaptığını itiraf ettirmek için dövdü. Sonrasında kurban, iddia edilen saldırganı tanımlaması için getirildiğinde polis yanlış kişiyi tutukladığını farketti. Polis memuru iki ay hapislik cezası aldı.

Cezaevi ve Gözaltı Merkezlerindeki Koşullar

Cezaevi ve gözaltı merkezlerindeki koşullar, özellikle hijyen, tıbbi bakım ve yiyecek gibi pek çok konuda, uluslararası standartlara uymamaktadır.

Fiziksel Koşullar: Lefkoşa’nın kuzeyinde bulunan tek cezaevinin kapasitesinin 311 kişilik olduğu söylenir. Yetkililere göre, bazı ek odalar hücrelere dönüştürülerek ve ranza sistemine geçilerek “Merkezi Cezaevinin” kapasitesi 480’e çıkarılmıştır. Eylül ayı itibarıyla içerisinde 528 mahkum ve tutukluyu barındırmaktaydı. Sivil toplum örgütleri (STÖ’ler) ve ombudsman, aşırı kalabalıklaşmanın sorun olmaya devam ettiğini ve “Merkezi Cezaevindeki” koridorlara yatakların istiflendiğini bildirdiler. Söz konusu hapishanede, yetişkinler ve yetişkin olmayan mahkumlar ayrılmamakta ve çocuklar için gözaltı veya ıslah merkezleri bulunmamaktadır. Alan yetersizliği nedeniyle, henüz duruşmaya çıkmamış göz altındaki kişiler ve yargılanmış mahkumlar aynı hücrelerde kalmaktadır.

Eylül ayında polis 30 yaşındaki bir tutuklunun Girne’deki bir polis karakolunda intihar ettiğini açıkladı. Polis, tutuklunun gözaltındayken ona eşinin getirdiği bir şortun bağcığını kullanarak intihar ettiğini açıkladı. Tutuklunun eşi ise kesinlikle herhangi bir şort getirmediğini söyleyerek kocasını polisin öldürüğünü iddia eden bir açıklama yaptı. Tutuklunun babası da oğlunu polisin öldürdüğüne inandığını söyledi. STÖ’ler tutuklunun ölümüne polis tacizinin katkı koyduğundan şüphelendiler. “Başsavcılık” konu ile igili araştırmaların yapılması için yıl sonunda devam eden bir soruşturma başlattı.

STÖ’ler, gözaltı merkezlerinde ve “Merkezi Cezaevinde” güvenlik kameralarının bulunmayışının polis memurları ve hapishane gardiyanlarınının tutukluları taciz etmelerine izin vererek yaptıklarının da cezasız kalmasını sağladığını söylediler. STÖ’ler ayrıca henüz duruşmaya çıkmamış göz altındaki kişilerle mahkumlar arasında şiddet de dahil olmak üzere güvenlik konusunda büyük sorunlar olduğunu bildirdi.

Ombudsman, “Merkezi Cezaevindeki” tutuklulara yeterli yiyecek verilmediği ve polis gözaltı merkezlerinde ısıtma olmadığına dair şikayetler aldı. STÖ’ler, polis gözaltı merkezlerinde resmi bir prosedür bulunmaması nedeniyle gözaltına alınan kişilerin sıklıkla gözaltı süresince aç bırakıldığını ve bazen de bu sürenin bir günden uzun sürdüğünü belirtti. Mart ayında, Kıbrıslı Türk İnsan Hakları Vakfı (KTİHV) “Merkezi Cezaevinde” ve karakollardaki hücrelerin bazılarının yeraltında, aşırı küçük, havalandırmasız ve ışıksız oluşunu eleştirdi.

Ocak ayında Mülteci Hakları Derneği (MHD) sıhhi temizliğin “Merkezi Cezaevinde” önemli bir sorun olmaya devam ettiğini ve yetersiz su tedarikinin mahkumların hijyen ihtiyaçlarını karşılayamadığını bildirdi. MHD, tutuklu ve mahkumlara sabun verilmediğini ve kişilerin bunları kendilerinin satın almak durumunda kaldıklarını ekledi.

STÖ’ler cezaevi sağlık bakımının yetersiz olduğunu, tıbbi gereç, tam zamanlı bir doktor ve yeterli sayıda sosyal hizmetlinin bulunmadığını belirttiler. Yetkililer bir doktorun haftada iki kez cezaevini ziyaret ettiğini ve acil durumlar için de aranması halinde gittiğini söylediler. STÖ’ler, ‘’Merkezi Cezaevinde’’ HIV, hepatit B ve hepatit C gibi bulaşıcı hastalıklardan şikayet edildiğini söylediler. Yetkililer ayrıca “Merkezi Cezaevinde” tam zamanlı bir psikolog ve bir diş hekimi bulunduğunu belirttiler.

<u>İdare</u>: Yetkililer, “Merkezi Cezaevinde” kötü muamele ile ilgili iddialar konusunda doğru düzgün bir araştırma yürütmediler. Yetkililer, “Merkezi Cezaevinde” mahkumlara veya tutuklulara yönelik kötü muamele edildiğine dair hiçbir şikayet ya da iddia almadıklarını bildirmiştir. Yetkililer, Müslüman mahkumlar ve tutukluların dini ibadetlerini yerine getirebilmeleri için olanakların bulunduğunu belirterek bir imamın dini Bayram günlerinde “Merkezi Cezaevini” ziyaret ettiğini söylediler. Yetkililer, gayrimüslim mahkum veya tutuklular için dini ibadet yeri bulunmadığını ve bunun için bir talep de almadıklarını bildirdi.

<u>Bağımsız İzleme</u>: Yetkililer, bağımsız ve devlet bağı olmayan denetçilerin cezaevinde gözlem yapmalarına izin verdi. Yetkililer, yabancı misyonların, yerel insan hakları STÖ’lerinin, psikolog kuruluşlarının, ‘’Uyuşturucuyla Mücadele Komisyonunun’’ ve basının ‘’Merkezi Cezaevini’’ ziyaret ettiğini bildirdi.

<u>İyileştirmeler</u>: Yetkililer, 21 yaşından küçük mahkum ve tutuklular için topluma yeniden entegre amaçlı bir rehabilitasyon pilot projesi yaptıklarını bildirdi.

d. Keyfi Tutuklama veya Gözaltı

“Anayasa”, keyfi tutuklama ve gözaltını yasaklar ve kişinin tutuklanması veya gözaltına alınmasına mahkeme yoluyla itiraz etme hakkı sağlar ve yetkililer bu yasaklara genelde uymuşlardır.

POLİS VE GÜVENLİK AYGITININ ROLÜ

Polis, “yasanın” uygulanmasından sorumludur. Polis genel müdürü, ‘general’e’ rapor vermekle yükümlüdür ki teorik olarak ‘general’ ‘güvenlik portfolyosunu’ elinde bulunduran “Başbakanlığa” bağlıdır. Polis ve Kıbrıs Türk Güvenlik Kuvvetleri sonuç olarak, kamu güvenliği ve savunması sorumluluğunu “geçici olarak” Türkiye’ye veren “KKTC Anayasası” gereği Türk silahlı kuvvetlerinin operasyonel emri altındadır.

23 Ocak’ta, yerel basın organları, Afrika gazetesine yapılan protesto eylemlerinin şiddete dönüşmesine polis yetkililerinin etkili bir şekilde müdahale edemediğini bildirdi. [bölüm 2. a.’ya bakınız.]

Polis ve Kıbrıs Türk güvenlik kuvvetleri genel anlamda sivil otoritelerle işbirliği yapmışlar ve ‘yasayı’ uygulamada etkin olmuşlardır. “Savcılık” polis denetleme kurumu (veya arada sırada cezai kovuşturma birimi ile) çalışarak polis hakkındaki görevi suistimal etme iddialarını araştırdı. Yıl boyunca güvenlik kuvvetleri ile ilgili olarak ceza gerektirecek herhangi bir iddia haberi olmadı.

TUTUKLAMA PROSEDÜRLERI VE GÖZALTINDAKİLERE YAPILAN MUAMELER

Tutuklama için adli tutuklama emri gerekmektedir. ‘Yasaya’göre polis, gözaltına alınan şahsı 24 saat içerisinde yargıç önüne çıkarmalıdır. Polis gözaltına alınan şahsı üç aya kadar alıkoyabilir fakat ‘yargıç’ gözaltını üçüncü gün ve sonraki her sekiz günde bir gözden geçirmelidir. Yetkililer genelde bu hakka saygı göstermiş ve genellikle gözaltındaki şahısları haklarındaki suçlamalar konusunda anında bilgilendirmişlerdir, ancak sıklıkla ağır suç işleyen şahısları suçlama yapmadan daha uzun süreler alıkoydukları görülmüştür. ‘‘Mahkemeler’’ tarafından kefalet olanağı sağlanır ve bu rutin şekilde kullanıldı. ‘‘Mahkemeler’’ tarafından yargılama bekleyen tutukluların pasaportlarına el konuldu. Yetkililer genellikle tutukluların aile üyelerine ve kendi seçtikleri bir avukata hızlı şekilde erişimlerine izin verdi; ancak STÖ’ler yetkililerin tutukluların bir avukat görmesini önledikleri davaların da olduğunu belirtmiştir. Yetkililer sadece şiddet içeren suç davalarında, maddi gücü avukat tutmaya yetmeyenlere avukat sağlamıştır.

Polis bazen tutuklama anında yasal hakları korumayı gözetmemiştir. “Yasanın” aksine, bazı “mahkemeler” şüphelilerin ifadelerini verirken avukatlarının yanlarında bulunmasına izin vermedi. Avukatının yanında bulunmasını talep eden şüpheliler bazen fiziksel olarak korkutulmuş bazen de daha ağır suçlamalarla tehdit edilmişlerdir.

KTİHV’e göre, gözaltı sorgulaması sırasında yetkililer kefaletle serbest bırakılması için tutukluya itirafı belirten bir kağıdı imzalaması yönünde baskı yapmaktadırlar. Tutukluların suçu kabul etmeleri için uzun süre tutuklu bırakılma yönünde polisin tehdit ettiği durumlar örnek verilmiştir. KTİHV ayrıca, kameraların veya ses kayıt cihazlarının olmayışının ve sorgulama sırasında avukatın bulunma zorunluluğunun bulunmayışının, polisin, tutukluları suçlarını kabul eden ifadeleri imzalamaya zorlayan veya fiziksel olarak istismar eden bir ortam yarattığını belirtti.

Ocak ayında, alkollü olarak araba kullanmaktan tutuklanan bir şüpheli, polisin İskele polis karakolu'nda her iki kolunu kırdığını söyledi. Polis, tutukluyu kendi kendini yaralamakla suçladı ve bununla ilgili video kanıtı bulunduğunu iddia etti, ancak söz konusu video şüphelinin avukatı tarafından talep edildiğinde herhangi bir kanıt sunulamadı. Tutuklu, iki polis memuruna tutuklama anında darp nedeniyle dava açtı. "Savcılığa" göre "Emniyet Genel Müdürlüğü" olayla ilgili olarak yıl sonunda hala devam eden bir soruşturma başlattı.

''KKTC anayasasına'' göre itham edilen tutukluların ve mahkumların temel bir hak olan ''yasal'' temsiliyete erişim hakkı vardır. Bir avukat ''Merkezi Cezaevi Tüzüğünün,'' hücre tecridinde bulunan mahkum bireylerin ''Cezaevi Müdürünün'' izni olmadan bir avukatla görüşmesine izin verilmediğini söyledi. Cezaevi Müdürü sebep göstermeden böyle bir görüşmeyi reddedebilirdi. KTİHV'e göre, cezaevi yetkilileri eğer bir tutuklunun, itham edilmiş kişinin veya mahkumun ailesi veya avukatı ile görüşmesini istemiyorsa, onu sıklıkla hücre tecridi ile cezalandırmakla tehdit etmekteydi.

e. Adil ve Açık Yargılanma Hakkının Reddi

''Anayasa'' bağımsız ve adil yargılanma hakkı sağlar ve yetkililer genellikle yargı bağımsızlığına ve tarafsızlığına saygı göstermişlerdir.

Çoğu adli ve sivil davalar kaza ''mahkemelerinde' başlar ve orada yapılan temyizlerle ''Yüksek Mahkemeye'' gider. Askeri bölgelerde fotoğraf veya görüntü çekimi gibi askeri yasakları ihlal etmekle suçlanan siviller, sivil mahkemelerinin yetkisindedir.

YARGILAMA USULLERI

''Yasa'' adil ve açık bir yargılanma hakkı sağlar ve bağımsız yargı yetkilileri genelde bu hakkı uygulamışlardır.

Suç iddiası kanıtlanmadıkça sanıkların suçsuz olduğu farzedilir. Bazı STÖ temsilcileri ve insan hakları avukatları sanıkların anında haklarının okunması ve haklarındaki suçlamalar konusunda detaylı bilgilendirilme haklarından tam olarak faydalandırılmadıklarını söyledi. ''Anayasa'' adil, vakitli ve açık yargılanma sağlar. Sanığın bu yargılanmada bulunma hakkı ve zamanında bir avukata danışma hakkı vardır. Cezai sanıkların savunma hazırlamaları için yeterli zaman hakları bulunmaktadır.

''Mahkemelerde'' bazı dillerin çevirisi için ücretsiz tercüme ve profesyonel tercüme hizmeti yetersizdi. Avukatlar ''KKTC mahkeme'' sisteminde sadece iki resmi tercüman olduğunu belirttiler ve bunun sonucunda bazı davalarda avukatların tercümanlık yaptığını söylediler. Yetkililer gelişigüzel şekilde, tutanaklar esnasında herşeyi tercüme etmeyen acemi tercümanlar kullandılar. Yetersiz tercüme duruşmaların gecikmesine ve sanıkların gözaltı süresinin uzamasına neden olmuştur. Sanıklar savcının tanıklarını sorgulayabilmekte ve kendileri leyhine kanıt veya tanık sunabilmektedirler.

SIYASİ MAHKÛMLAR VE TUTUKLULAR

“Fethullah Gülen Terör Örgütü (FETÖ)” ile bağları olduğu iddia edilen kişilerin göz altına alınması ve FETÖ ile ilişkilendirilen Türkiye vatandaşlarının Türkiye’ye sınır dışı edilmesi haberleri vardı.

HUKUK MUHAKEMELERİ USULÜ VE MÜRACAAT YOLLARI

Bireyler veya kuruluşlar iç mahkemeler aracılığıyla insan hakları ihlallerine sivil çareler arayabilirler. Bu yerel yolları tükettikten sonar bireyler ve kuruluşlar kararları değiştirmek için temyiz ederek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) başvurabilirler.

MÜLKIYETİN YENİDEN TESİSİ

Kıbrıslı Rumlar, 1974’ten bu yana Kıbrıs Türk makamları tarafından idare edilen bölgede bulunan mülklerin kaybı konusunda AİHM’de Türk hükümeti aleyhine dava açmaya devam etti.

Kıbrıslı Rumların iddia taleplerini ele alan bir mal komisyonu vardır. Ekim ayı itibariyle toplam 6,485 başvuru olmuştur, bunların 922’si dostane bi şekilde çözümlenirken 315’i resmi duruşmalarla sonuçlandı. Komisyon, başvuranlara tazminat olarak 292 milyon İngiliz Sterlinini aşan ödeme yapmıştır.

f. Özel Hayata, Aile Hayatına, Konuta veya Haberleşmeye Keyfi veya Yasadışı Müdahale

‘’Anayasa’’ bu tür davranışları yasaklar. Polisin, Kıbrıs Türk makamları tarafından idare edilen bölgede yaşayan Kıbrıslı Rumları ve Maronitleri gözetlediği belirtilmişti. Yetkililer aksini bildirse de, bir Maronit temsilcisi, yıl boyunca Türk silahlı kuvvetlerinin Maronit köyü olan Karpaşa’da 18 evi işgal ettiğini iddia etti.

BÖLÜM 2. SİVİL HAKLARA SAYGI

a. İfade Özgürlüğü

“Anayasa”, basın da dahil olmak üzere ifade özgürlüğü sağlar ve yetkililer genellikle bu hakka saygı gösterdiler. Bireyler, bazı istisnalar dışında, genellikle misilleme görmeden yetkilileri alenen eleştirebilmekteydiler.

<u>İfade Özgürlüğü</u>: ‘’KKTC’’ bayrağı ve sembollerinin karşıtı olan sembollerin kullanımını sınırlayan bir ‘’yasa’’ olmamasına rağmen, Kıbrıs bayrağı asan bazı bireyler alenen eleştirildiler ve kendilerine ‘’huzur bozmak’’ ve ‘’provakatif davranış’’ suçlamalarıyla dava açıldı.

Basın Ve Medya Özgürlüğü: Yetkililer genelde basın özgürlüğüne saygı gösterirken, bazen de gazetecileri haber yaparken engellediler. Bir medya temsilcisi ‘’mahkeme’’ duruşmaları hakkında veya esnasında haber yaparken gazetecilerin yeterince yaklaşmasının engellendiğinden şikayet etti.

Şiddet ve Taciz: Bazı ‘’mahkeme’’ davalarında sanıkların gazetecileri tehdit ettikleri iddiaları vardı. İddialara göre bu gazeteciler çalıştıkları yayın organlarına reklam veren şirketlerden de baskıyla karşı karşıyaydılar.

Bir gazeteci birliği bazı gazetecilerin tutuklular veya tutukluların aileleri veya arkadaşları tarafından sözlü ve fiziksel saldırıya maruz kaldıklarını bildirdi. Gazeteciler ayrıca, zaman zaman “mahkemelerde”, hastanelerde ve polis karakollarında işlerini yapmalarının engellendiğini, sözlü saldırıya uğradıklarını ve ekipmanlarının hasara uğratıldığını bildirdiler.

Ocak ayında, Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan, Afrika Gazetesi’ni Aralık 2017’de Erdoğan’ın başına işeyen bir Yunan heykelinin karikatürünü alıntı yaparak yayınlamaktan ve 21 Ocak’ta Suriye’deki askeri operasyonları şiddetle eleştiren bir makale yayınlamaktan kınadı ve gazeteye karşı bir eylem çağrısında bulundu. Buna cevaben, 500 gösterici gazete binası önünde protesto gösterisi düzenledi. Basında çıkan haberlere göre, göstericiler taş, cam şişe ve yumurta fırlatarak 16,450 ($3,130) liralık bir zarara yol açtı. Polis, altı göstericiyi ayaklanma, yasadışı bir şekilde toplanma ve kasıtlı şekilde özel mala zarar vermekle tutukladı. Altı göstericiye iki ila altı ay arasında değişen hapis cezaları verildi. Afrika’nın baş editörü Ağustos ayında tehdit almaya devam ettiğini bildirdi ve bir gazeteci derneği de saldırıya yer veren basın ve medya kuruluşlarının da tehdit aldığını bildirdi.

Temmuz ayında Mağusa’da bulunan bir polis memurunun, altındaki memurlara Mağusa mahkemelerine getirilen şüphelilerin fotoğraflarını çekmeye çalışan gazetecilere şiddet uygulamalarını emrettiği belirtildi. Polis memurları mahkeme dışından haber yapmaya çalışan gazetecilere vurdu. Gazeteciler saldırı emrini veren polis memuruna karşı şikayet dosyaladı. ‘’Savcılık,’’ polisin yıl sonu halen devam etmekte olan bir kovuşturma başlattığını bildirdi.

Sansür veya İçerik Kısıtlamaları:

Gazeteciler silahlı kuvvetlerin kontrolü altındaki kişilerle röportaj yapamaz veya haber yazamaz. Kıbrıs Türk Gazeteciler Birliği, yetkililerin bu kısıtlamaları kullanarak, gazetecilerin polis veya askeri sistem içerisinde vuku bulan intihar veya polis işkencesi veya dayağı gibi varolan güçlü iddiaların araştırılmasını engellediklerini bildirdi.

Gazeteciler işlerini kaybetme korkusuyla kişisel sansür uygulamak durumunda kaldılar. Bir gazeteci, bazı basın temsilcilerinin Türkiye’nin Kıbrıs’taki rolü ve Türk liderliği konularında haber yaparken kendilerini sansürlediğini bildirdi.

Mart ayında polis memurları Afrika gazetesini kamuoyunu şiddete teşvik etmek, Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret etmek ve "KKTC" yi Türkiye'ye karşı kışkırtmakla suçladı. Mayıs ayında yapılan bir duruşmada Afrika'nın editörü ve bir köşe yazarı, bir karikatür, üç makale ve köşeyazıları nedeniyle yabancı devlet yetkililerine hakaret etmek, dine hakaret etmek ve yanlış haber yapmak suçlarıyla yargılandı. Duruşma Ekim ayında başladı ve yıl sonunda hala devam etmekteydi.

Bundan ayrı olarak, Afrika gazetesi, gazeteye karşı saldırıyı kışkırtması nedeniyle Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bir dava açtı. "Mahkeme," yabancı devlet başkanlarının ceza kovuşturmasından muaf olduğuna hükmederek bu davayi reddetti.

İNTERNET ÖZGÜRLÜĞÜ

Yetkililer internete erişimi kısıtlamadı veya kesmedi veya çevirimiçi içerikleri sansürlemedi, ve yasal yetki olmadan özel çevirimiçi haberleşmeyi izlediklerine dair güvenilir haberler de yoktu. Teknolojk ilerleme sayesinde bilgi ulaştırma yöntemlerinin gelişmesine rağmen gazeteciler, kamusal bilgi erişiminde zorlukların devam ettiğini bildirdiler.

AKADEMİK ÖZGÜRLÜK VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER

Akademik özgürlük veya kültürel etkinlikler konusunda herhangi bir 'hükümet' kısıtlaması olmadı.

b. Barışçıl Toplantı ve Örgütlenme Özgürlüğü

"Anayasa" barışçıl toplantı ve örgütlenme özgürlüğü sağlamaktadır, ancak "hükümet" bazen her ikisini de sınırlamıştır.

BARIŞÇIL TOPLANTI ÖZGÜRLÜĞÜ

Bir öğretmen sendikası, polisin, sendikaları ve sivil toplum örgütlerini gösteriler ve protestolar esnasında, Türkiye ''büyükelçiliği'' önünde gösteri yapma ve pankart açma konusunda engellediğini söyledi.

Bir işçi sendikası, polisin gösteriler esnasında müdahele ettiğini ve barışçıl göstericilere karşı güç kullandığını söyledi. İşçi sendikası ayrıca, polisin Hayvan Üreticileri Birliği'nin Eylül ayındaki gösterisi esnasında göstericileri dağıtmak için güç ve biber gazı kullandığını söyledi.

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

"Anayasa" örgütlenme özgürlüğü sağlamaktadır ve ''hükümet'' genelde bu hakka saygı göstermiştir ancak bazı örgütler kayıt işlemlerinin uzamasıyla karşılaştılar.

c. Din Özgürlüğü

Dışişleri Bakanlığı'nın Uluslararası Dini Özgürlükler Raporuna bakınız www.state.gov/religiousfreedomreport/.

d. Hareket Özgürlüğü

Kıbrıslı Türk yetkililerin yönetimindeki bölgede yurt dışına seyahat özgürlüğü, yurt dışına göç etme ve yeniden ülkeye dönme, ''Anayasa'' ile teminat altına alınmış haklardır. Yetkililer bu haklara genel olarak saygı göstermişlerdir. Bir aracı STK, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ofisi ile Kıbrıslı Türk makamları arasında işbirliği yapılmasını sağladı. Sığınma başvurularının ele alınmasına ilişkin herhangi bir "yasa" bulunmadığından, Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki BMMYK temsilcileri, Kıbrıs Türk makamları tarafından idare edilen bölgedeki başvuru sahiplerinin sığınma taleplerini değerlendirdi.

Göçmenlerin, Mültecilerin ve Vatansız Kişilerin Kötüye Kullanımı: BMMYK, bazı istisnalar dışında, sığınma talep edenlerin genelde yasadışı göçmen olarak değerlendirildiğini, çünkü sığınma talebi için resmi bir çerçeve bulunmadığını bildirmiştir. Reddedilmeleri halinde ülkelerine dönmeleri tehlike riski oluşturmasına ragmen çoğunun adaya girişi reddedildi veya sınır dışı edildiler.

Ülke içi Hareket: Yetkililer ''Yeşil Hattı'' geçen Kıbrıslı Rumlardan ve Kıbrıslı Türklerden kimlik belgesi göstermelerini istedi.

Yurtdışı Seyahat: ''KKTC'' tarafından verilen seyahat belgelerini sadece Türkiye tanımaktadır. Bazı Kıbrıslı Türkler Türkiye seyahat belgeleri kullanırken, çoğu da Kıbrıs Cumhuriyeti tarafından verilen seyahat belgelerinden aldı. 1974 sonrası doğan ve her iki ebeveyni 1974 öncesi Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşı olan kişiler, 1974 sonrası doğan ve sadece bir ebeveyni Kıbrıslı Türk olan kişilere göre çok daha kolay şekilde Kıbrıs Cumhuriyeti pasaportu çıkarabildiler.

ÜLKE İÇINDE YERİNDEN EDİLMİŞ KİŞİLER

BM tanımıyla ülke içinde yerinden edilmiş kişiler tanımı altına girmelerine rağmen, Kıbrıslı Türkler 1974'te adanın bölünmesi sonucunda yerlerinden edilmiş kişileri göçmen olarak adlandırmaktadır. Bölünme zamanında kuzeydeki bu kişilerin sayısı yaklaşık 60,000 idi.

MÜLTECİLERİN KORUNMASI

Geri Gönderme: Yetkililer, mültecilere, yaşamlarının veya özgürlüklerinin tehdit altında olabileceği ülkelere sınırdışı edilmelerine veya iade edilmelerine karşı koruma sağlamamıştır. STÖ'lere göre, limanlardaki yetkililer sıklıkla sığınmacılara adaya giriş izni vermedi.

İnsan hakları dernekleri, sığınmacılara geri döndürülmeden korunmalarını sağlamak için BMMYK da dahil olmak üzere yetkililerle çalışmaya devam etti ama bu her zaman başarıyla sonuçlanmadı. Bu tür kuruluşların dahil olmasıyla, birkaç sığınmacının Türkiye'de ya da devlet kontrolündeki bölgede iltica prosedürlerine erişimi sağlanmıştır.

İlticaya Erişim: Sığınma talebindeki kişilerle ilgilenen veya mültecilerin korunmasını ele alan herhangi bir "yasa" veya sistem yoktur. Kıbrıslı Türk makamlar genellikle BMMYK'nın uygulayıcı ortağı olan SOS Çocuk Köyü ile işbirliği yaptı.

Kıbrıslı Türk makamların, yıl içinde BMMYK'nın uygulayıcı ortağının iltica taleplerini değerlendirmek için gerekli bilgiyi elde etmek için görüşme yapamadan çok sayıda sığınmacının sınır dışı edildiği bildirildi. Kıbrıs Türk makamları tarafından idare edilen bölgeye yasadışı yollardan girmeye çalışan bazı potansiyel sığınmacılar tutuklandı, "mahkemeye" çıkarıldı ve hapis cezalarını çektikten sonra sınır dışı edildiler.

Hareket Özgürlüğü: Sığınmacılar yurtdışına seyahat edemedi çünkü "yasal" statüleri olmadığından geri gelmeleri mümkün olamayacaktı.

İstihdam: Muhaceret "yasasına" göre işverenler, yabancı işçilerini ''Çalışma Dairesinden'' yasal izin alarak kaydettirmelidirler. Yetkililer düzensiz mültecilerin girişini yasakladı veya çalışma izni olmayanları sınır dışı etti. BMMYK belgesi taşıyanlar, iş piyasalarında üçüncü ülke vatandaşlarıyla ayni erişime sahiptiler.

Mevcut bir ''tüzüğe'' göre yasadışı işçi çalıştıran bir işveren 2,620 TL ($500) ceza ödeyebilir veya iki ay boyunc aişyerinin kapanmasıyla karşı karşıya kalabilir. Eylül itibarıyla ''Çalışma Makamları'' 973 işyerini teftiş etmiş ve 1,254 yasadışı işçi saptamıştır. Yetkililer işverenlere 639,000 TL ($122,000) ceza verdiler.

Temel Hizmetlere Erişim:

BMMYK belgesi olan kişilerin, temel sağlık hizmeti ve eğitimi içeren temel hizmetlere erişimi vardı ancak bu kişilerin ikametgah izni veya sosyal yardıma ulaşımları yoktu. Dolayısıyla bu durum suistimal edilmeleri riskini ve savunmasız kişilerin muhtaç duruma düşmesi riskini oluşturmaktaydı.

BÖLÜM 3. SİYASİ SÜRECE KATILIM ÖZGÜRLÜĞÜ

"Anayasa," Kıbrıslı Türklere gizli oy ile yapılan, evrensel ve eşit oy hakkına dayanan serbest ve adil periyodik seçimlerle kendi hükümetini seçme hakkını verir. Kıbrıs Türk yetkilileri tarafından yönetilen bölgede yaşayan Kıbrıslı Türklerin Avrupa Parlementosu seçimlerinde oy verme ve aday olma hakkı vardır.

Seçimler ve Siyasi Katılım

Son Dönemde Yapılan Seçimler: Kıbrıslı Türkler asgari olarak her beş yılda bir, bir lider ve temsilcilerini seçmektedir. Kıbrıslı Türkler 7 Ocakta, gözlemcilerin özgür ve adil olarak nitelendirdiği ''parlemento'' seçimlerini yaptı. 2015'te Kıbrıslı Türkler, Mustafa Akıncı'yı yine özgür ve adil olarak nitelendirilen seçimlerle ''Cumhurbaşkanı'' seçti.

Siyasi Partiler ve Siyasi Katılım: Güçlü partide üyelik resmi avantajlar sağlamazken yaygın şekilde siyasi kayırmacılık ve torpil iddiaları bulunmaktaydı.

Kadınların ve Azınlıkların Katılımı: Hiçbir "yasa" kadınların veya azınlık mensuplarının siyasi sürece katılımını sınırlandırmamaktadır ve katılım gösterilmiştir.

Kıbrıslı Türk yetkililer kuzeyde ikamet eden Kıbrıslı Rumların ve Maronitlerin Kıbrıs Türk seçimlerine katılmalarına izin vermediler. Kuzeyde ikamet eden Kıbrıslı Rumların ve Maronitlerin Kıbrıs Rum seçimlerinde oy kullanma hakları vardı ancak bunun için devlet kontrolündeki bölgelere seyehat etmeleri gerekiyordu. Kıbrıslı Türk yetkililerin yönettiği bölgede yaşayan Kıbrıslı Rum ve Maronit enklav topluluklar belediye temsilcilerini doğrudan seçebiliyorlardı ancak Kıbrıslı Türk yetkililer bu kişileri tanımıyordu. 50 kişilik ''Mecliste'' veya ''kabinede'' azınlık temsiliyeti yoktu.

BÖLÜM 4. YOLSUZLUK VE HÜKÜMETTE ŞEFFAFLIK EKSİKLİĞİ

"Yasa", yolsuzluk yapan resmi görevlilere cezai yaptırım sağlar. Fakat yetkililerin bu "yasayı" etkili bir şekilde uygulayamayıp yolsuzlukların cezasız bırakıldığı da olmaktadır. Gözlemciler, yasama ve yürütme organlarında genel olarak yolsuzluk, adam kayırma ve şeffaf olmama gibi ciddi sorunlar olduğunu bildirdi; ancak yolsuzluğun geçmiş yıllara kıyasla azalmış olduğunu de belirttiler.

Yolsuzluk: Ağustos ayında eski "devlet elektrik kurumu müdürü", gücünü kötüye kullanma, kuruma zarar verme, yanıltıcı ifadeler, yönetmeliğe karşı operasyon düzenleme ve usulsüzce fazla mesai ödemeleri yapmaktan tutuklandı. Eski ''müdür'' kefaletle serbest bırakılırken soruşturması yıl sonunda devam etmekteydi.

Mal Beyanı: ''Yasa," tüm ''devlet'' çalışanlarının zenginlik ve mal varlıklarını beyan etmelerini gerektiğini söyler. "Yasa", "bakanlar konseyi", "hakimler", "savcılar", "ombudsman", "başsavcı" ve "başsavcılık üyesi" gibi seçimle göreve gelmiş kişileri kapsar. Söz konusu yasaya göre, her beş yılda bir bu çalışanlar, aylık maaşlarının en az beş katı olan tüm taşınır ve taşınmaz mal varlıklarını, para ve hisse senetlerini ve ziynet eşyalarını beyan etmek yanında, aynı zamanda kendi eşlerine veya velayeti kendilerinde olan çocuklarına ait olan tüm alacak ve verecekleri de beyan etmekle mükelleftirler. Bu beyan halkın ulaşabileceği bir bilgi değildir. Bir bildirimin geçerliliği sona erdiğinde, çalışan servetini 30 gün içinde beyan etmek için yazılı bir uyarı alır. Eğer uyarı alan kişi bunu 30 gün içerisinde yerine getirmezse, yetkililer söz konusu kişi hakkında ''Başsavcılık'a'' şikayette bulunur. Beyan vermemenin cezası 5,000 Türk Lirası ($952), veya üç ay hapis cezası veya her ikisi birlikte olabilir. Gizliliğin ihlal

edilmesi durumunda, çalışanlar 10,000 Türk Lirası ($1,905), veya 12 ay hapis cezası veya her iki cezaya birden çarptırılabilirler.

BÖLÜM 5. İNSAN HAKLARI İHLALLERINE YÖNELIK İDDİALARIN ULUSLARARASI ALANDA VE RESMİ KURUMLAR DIŞINDA SORUŞTURULMASINA KARŞI HÜKÜMETİN TAVRI

Kıbrıslı Türk yetikililerin yönetimindeki bölgede birçok yerel grubun insan hakları koşulları hakkında endişe duymalarına rağmen sadece sınırlı sayıda insan hakları örgütleri işlev göstermekteydi. STÖ'ler eviçi şiddet, kadın hakları, sığınmacı, göçmen ve mülteci hakları, insan ticareti, polis tacizi ve lezbiyen, gey, biseksüel, transgender ve interseks (LGBTI) kişilerin hakları konusunda farkındalık oluşturmaktadırlar. Bu grupların insan haklarının korunmasını geliştirme konusunda ''yasama'' üzerinde az etkileri olmuştur. Yerel Kıbrıslı Türk STÖ'ler insan hakları konularında Birleşmiş Milletler, BMMYK ve uluslararası STÖ'lerle beraber çalışmışlardır.

BÖLÜM 6. AYRIMCILIK, TOPLUMSAL İSTİSMAR VE İNSAN TİCARETİ

Kadınlar

Tecavüz ve Ev İçi Şiddet: "Yasa" eş tecavüzü dâhil olmak üzere tecavüzü yasaklar ve azami olarak hayat boyu hapis cezası öngörür. Yetkililer ve polis ''yasayı'' etkin şekilde uygulamamıştır. Lefkoşa Türk Belediyesi ev içi şiddet kurbanlarına sığınma sağlamıştır ve misyonu özellikle tecavüz kurbanlarına destek vermek olan bazı yerel STÖ'ler de bulunmaktaydı.

Eş tacizini de içeren kadına karşı şiddet başlıca sorunlardan biri olmaya devam etti. ''Yasa'' ev içi şiddeti genel bir saldırı/şiddet/dayak başlığı altında yasaklamaktadır.

Mart ayında, Nijeryalı Öğrenciler Derneği yerel gazetelere, Kıbrıslı Türk yetkililerin yönetimindeki bölgede polise yapılan Afrikalı öğrencilerin cinsel olarak taciz edildiği ve tecavüze uğradığı konudaki şikayetlerin ciddiye alınmadığını söyledi.

Kasım ayında polis bir adamı eski kız arkadaşını Gönyeli'de çalışmakta olduğu bir evde öldürmekten tutukladı. Basın, komşuların kurbanın çığlıklarını duyup onu hastaneye yetiştirmezden önce adamın kurbanı 13 kez bıçakladığını yazdı.

Cinsel Taciz: ''Ceza yasası'' cinsel taciz suçu karşısında on iki aya kadar hapis cezası, miktarı belirtilmemiş bir para cezası veya her iki cezayı birden öngörmektedir. STÖ'lere göre cinsel tacizlerin çoğu rapor edilmemektedir. Bir uluslararası öğrenci grubu yabancı kadın öğrencilere yönelik cinsel tacizin yaygın olduğunu ve polisin de yabancı öğrencilerin yaptığı cinsel taciz şikayetlerini rutin şekilde savsakladığını rapor etti.

Nüfus Kontrolünde Zorlama: Zorla kürtaj veya zorla kısırlaştırma uygulamalarına dair herhangi bir bildirim mevcut değildi.

Ayrımcılık: ‘’Anayasa’’ önünde kadınlar ve erkekler aynı statü ve haklara sahiptir. Kadınlar, istihdam kredi alma, işyeri yönetme veya sahibi olma, eğitim ve ev konularında ayrımcılıkla karşılaştılar.

Çocuklar

Doğum Kaydı: Çocuklar, ‘’vatandaşlığını’’ anne veya babadan alır ve doğan çocukların, göçmenlerin çocukları da dahil olmak üzere, hepsinin kaydı yaptırılmıştı.

Çocuk İstismarı: “Ceza yasası” açıkça çocuk istismarını yasaklamaz ancak çocuğun cinsel istismarını yasaklar ve bunun cezası altı yıla kadar hapisliktir. Çocukların istismarı konusunda haberler yapılmıştı. Ev içi şiddet konusunda olduğu gibi bu tür sorunlara aranan yasal çareler için de sosyal ve kültürel olarak engelleyici faktörler vardı.

Ekim ayında 17 yaşındaki bir kız ‘’Sosyal Hizmetler Dairesine’’ şikayette bulunarak babasının ve amcasının kendisini dokuz yaşından beridir cinsel olarak istismar ettiğini bildirdi. ‘’Sosyal Hizmetler Dairesi’’ poliste şikayet dosyalaması için kıza yardımcı oldu ve polis, baba ile amcayı tutukladı. “Mahkeme duruşmasında” kurban şikayetini daha önce de okuldaki rehber öğretmenin kılavuzluğunda Lapta Polis Karakoluna yaptığını ancak daha sonra aile baskısı sonucunda şikayeti geri çektiğini söyledi. ‘’Sosyal Hizmetler Dairesi’’ kıza ve erkek kardeşine destek ve psikolojik yardım sağladı. Dava yıl sonunda devam etmekteydi.

Erken Yaşta ve Zorla Evlilik: Asgari evlilik yaşı kızlar ve erkekler için 18’dir. Çocuklar 17 yaşında aile rızasıyla ve 16 yaşında mahkeme izniyle evlenebilirler.

Çocuklara Yönelik Cinsel İstismar: ‘’Anayasa’’ çocukların ticari olarak cinsel istismarını yasaklamaktadır ve yetkililer genelde bu yasağı uygulamışlardır. Cinsel ilişkide rıza yaşı 16’dır. 16 yaşından küçüklere yönelik tecavüz veya tecavüze yeltenme suç olup, bu suçu işleyenler hakkında ömür boyu hapse varan azami ceza vardır. Eğer saldırgan 18 yaşından küçükse ve kurbanla yaş aralığı iki yıl veya daha az ise bu hata olarak görülür ve iki yıla kadar hapislik, belirtilmeyen miktarda para cezası veya her ikisi birden verilir. Çocuk pornografisi konusunda ‘’yasa’’ yoktur.

Ağustos ayında Kıbrıs Türk polisi kendisi ve iki çocuğunun canlı çıplak video görüntülerini yayınlayıp müşteri arayan 29 yaşındaki bir İngiliz kadını tutukladı. Kadın internette fuhuş için reklam yaptığını ve canlı yayında çocuklarını cinsel olarak istismar ettiğini itiraf etti. ‘’Sosyal Hizmetler Dairesi’’ çocuklardan birinin sorumluluğunu üstlendi ve diğerini de Kıbrıslı Türk babaya teslim etti. Gazete haberlerine göre kadın İngiltere’ye geri gönderildi.

Yahudi Karşıtlığı (Antisemitizm)

Yahudi topluluğundan genellikle iş insanı olan ve ülkede yaşamayan 150 civarında kişi vardı. Yahudi karşıtı davranışlar olduğuna dair haberler yoktu.

İnsan Ticareti

Dışişleri Bakanlığının *İnsan Ticareti Raporuna bakınız* www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/.

Engelli Bireyler

“Anayasa” fiziksel, duyusal, düşünsel ve zihinsel olarak engelli kişilere yönelik ayrımcılığı yasaklamaktadır ve yetkililer bu yükümlülükleri etkin şekilde uyguladılar. ‘’Yasa’’ engellilerin kamusal binalara ve diğer alanlara erişim sağlanmasını zorunlu kılmaz ve engelliler topluluğu kamusal alanlarda kaldırım olmayışı, kaldırımların bloke edilmesini ve toplu taşımacılığa erişimleri olmayışı gibi alt yapı eksikliklerinden şikayet ettiler.

Mayıs ayında Kıbrıs Türk Ortopedik Engelliler Derneği ‘’devlet’ tarafından işe alınmayı bekleyen 653 engelli kişinin olduğunu belirtti. Dernek ayrıca engelli bireylerin binalara kaldırımlara ve kamusal alanlara erişimleri olmadığını ve kullanabilecekleri kamusal tuvaletler bulunmadığından yakındı. Dernek, ‘’yasanın’’ kamu sektörü görevlerinin yüzde dördünün engelli bireyler tarafından doldurulmasını öngörmesine rağmen ‘’devletin’ 2006’dan bu yana tek bir engelli bireyi bile işe almadığını kaydetti.

Yetkililer 300’den fazla engelli bireyin ‘’devlette’’ çalıştığını söyledi. Yetkililer ayrıca raporun yazıldığı dönemde 4000’den fazla engelli kişinin ‘‘devletten’’ mali yardım aldığını kaydetti. Eylül ayında ‘’hükümet’’ devlet yardımı alan 8,000 yoksul ve engelli bireye ekonomik kriz nedeniyle bir defalığına 1,000 Türk Liralık ($190) ek bir katkı ödemesi yaptı.

Ulusal, Irksal ve Etnik Azınlıklar

“Anayasa” ayrımcılığı yasaklamaktadır ve Kıbrıslı Türk yetkililerin yönettiği bölgede yaşayan 320 Kıbrıslı Rum ve 73 Maronite yönelik muamele konusunda yetkililer 1975 III. Viyena antlaşmasını temel kaynak olarak almaktadır.

Kıbrıs’taki BM Barış Gücü temsilcileri enklav (mahsur) Kıbrıslı Rumları her hafta, Maronitleri ise ayda iki kez ziyaret etmekteydi. Nisan ayında ‘’KKTC Hükümeti’’ bir önceki ‘hükümet’ tarafından Ekim 2017’de alınan Kıbrıs Rum ve Maronitlere gönderilen insani yardım kamyonlarını gümrüklendirme kararını iptal etti. İnsani yardımın gümrüğe tabi olduğu dönemde Karpazda yaşayan kıbrıslı Rumlara gönderilen erzak yardımı tıbbi malzemelerle sınırlandırılmıştı.

Kıbrıslı Rumlar ve Maronitler, Kıbrıslı Türk yetkililerin yönetiminde olan bölgedeki bazı mallarına sahip çıkabiliyorlardı ancak devlet yönetimindeki bölgede yaşayan mirasçılarına bu malları bırakamıyorlardı. Devlet yönetimindeki bölgede yaşayan Maronitler kuzeydeki mallarını, eğer Türk ordusu kontrolünde değilse veya Kıbrıslı Türklere tahsis edilmemişse, kullanabiliyorlardı.

Kıbrıslı Türk yetkililer tarafından yönetilen bölgede,1980li yıllarda Türkiye'den göç eden küçük bir Kürt azınlık da yaşamaktaydı. Kürtlere karşı sosyal ve iş alanında ayrımcılık haberleri yanında özellikle yıllık Nevruz kutlaması faaliyetlerinde polisin Kürtleri yakınen izlediği haberleri vardı. Mart ayında yerel basın, bir grup milliyetçi öğrencinin bir üniversitenin otobüs durağında asılı olan Nevruz posterlerini yırttığı haberini yaptı. Üç Kürt öğrenci onları durdurmaya çalışırken milliyetçi öğrencilerin Kürt öğrencilere saldırarak Kürtler aleyhine konuşmaya zorlandıkları ve bu esnada saldırganların onları filme aldığı belirtildi. Okul güvenliği müdahale etti. Kurbanlar hastaneye götürüldü ve polis bir soruşturma başlattı.

Kıbrıslı Türk yetkililer tarafından yönetilen bölgedeki üniversitelerde okuyan 10,000den fazla Afrikalı öğrencinin bazıları, ev kiralama, istihdam ve kanun uygulayıcılarla etkileşim durumlarında ırk ayrımcılığı yaşadıklarını belirtti.

Cinsel Yönelim ve Toplumsal Cinsiyet Kimliğine Dayalı Şiddet Eylemleri, Ayrımcılık ve Diğer İstismar Türleri

"Anayasa" cinsel yönelim ya da toplumsal cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılığı yasaklamaktadır.

İstihdam, ev kiralama, eğitim ve sağlık hizmetine erişim alanlarında cinsel yönelim ya da toplumsal cinsiyet kimliğe dayalı resmi şikayet veya toplumsal ayrımcılık haberleri yokken, LGBTİ topluluğunun üyeleri potansiyel ayrımcılıktan kaçınmak için LGBTİ bireylerin yüksek çoğunluğunun cinsel yönelim veya toplumsal cinsiyet kimliklerini sakladıklarını belirtti.

Kuir Kıbrıs Derneği LGBTİ bireylerin sıklıkla cinsel yönelim veya toplumsal cinsiyet kimliklerine dayalı ayrımcılık için hukuki çarelere erişimleri olmadığını çünkü yetkililerin bunları uygulamaya koymadığını söyledi. Dernek, yıl içerisinde polisin transgender bir kadınının toplumsal cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılık şikayetini almayı reddettiğini rapor etti.

BÖLÜM 7. İŞÇİ HAKLARI

a. Örgütlenme Özgürlüğü ve Toplu Sözleşme Hakkı

"Yasa" polis ve Kıbrıs Türk güvenlik kuvvetleri mensupları dışındaki çalışanlara kendi tercihlerine dayalı bağımsız sendika oluşturma ve sendikaya üye olma hakkı verir. "Yasa" sendikalara faaliyetlerini müdahale edilmeden yürütme izni ve çalışanların 24 saatten fazla grev yapmayı planlaması durumunda yetkililere yazılı olarak bildirilmesi halinde grev yapma hakkı tanır. "Yasa" "yargıçların," polis mensuplarının veya diğer Kıbrıs Türk güvenlik kuvvetleri üyelerinin grev yapmasına izin vermez. "Bakanlar Kurulu" genel sağlık, güvenlik ve kamu düzenini etkileyen veya gerekli hizmetlerin uygulanmasını engelleyen herhangi bir sektördeki grevi yılda iki kez 60 güne kadar yasaklama hakkına sahiptir. Gerekli hizmetlerin neler olduğuna dair bir liste yoktur.

“Anayasa” toplu sözleşme hakkı verir ancak sendika karşıtı ayrımcılığı yasaklamaz veya sendikal faaliyetler nedeniyle kovulan çalışanların yeniden işe dönüşünü sağlamaz.

“Hükümet” uygulanabilecek ‘’yasaları’’ etkin şekilde uygulamadı. Örgütlenme özgürlüğü ve toplu sözleşme hakkı olmasına rağmen özel sektörde bulunduğu tahmin edilen 90,000 çalışan arasında çok az sendikalaşma vardı. Bir işçi sendikasına göre özel sektör çalışanlarının sadece yüzde 8’i sendikalıyıdı. Bir sendika temsilcisi, özel sektör çalışanlarının iş esnasında bu hakkı kullanıp işlerin etkilenmesi halinde işverenlerin muhtemelen çalışanları kovacağını söyledi. Bazı şirketler çalışanlarını şirketin onayladığı veya idare ettiği sendikalara katılmaları için baskı yaptı. Bağımsız sendikaların temsilcileri, yetkililerin kamu sendikaları yaratarak bağımsız sendikaların gücünü zayıflattığını öne sürdü. İşçi sendikaları ve ‘’devlet’’ yeterli kaynak, teftiş veya gelişim sağlamadı. ‘’Yasayı’’ çiğneyen işverenler için cezalar 2,620 TL ($499) olan asgari ücretin iki ile sekiz katına kadar değişiyordu ancak seyrek uygulama nedeniyle ihlalleri caydırmak için yetersizdi.

Kamu ve yarı kamu çalışanları toplu sözleşme antlaşmalarından faydalanmaktaydı. Yarı kamu çalışanları kamu ve özel girişimle ortak yürütülen şirketlerde çalışmaktaydı. Örneğin ‘’hükümet’’ idari işleri yürütürken şirketin bütçesi özel kaynaklardan gelmekteydi.

b. Zorla Çalıştırma veya Angarya Yasağı

“Anayasa” her türlü zorla veya angarya çalılıştırmayı yasaklar ancak ‘’hükümet’’ bu yasağı etkin şekilde uygulamadı. Zorla çalıştırmanın cezası bir yıla kadar hapislikti ve diğer daha ciddi suçlara kıyasla ayni oranda olmadığından yeterince caydırıcı değildi.

Yıl boyunca, özellikle de özel sektörde zorla çalıştırılma haberleri yer aldı. Bir işçi sendikası temsilcisi, inşaat ve tarım sektöründeki göçmen işçilere daha az ödeme yapıldığını, haftalıklarının ödenmediğini, dövüldüklerini ve ülke dışı edilmekle tehdit edildiklerini söyledi.

Bir araştırmacı yüksek sayıda Afrikalı ve Güney Asyalının kaçak olarak getirilmesi ve ticareti için üniversite sektörünün kullanıldığını raporladı.

Araştırmacı bu kurbanların belli başlı üniversitelerde işverenleri tarafından kaydedilerek öğrenci ikametgah izni almaları sağlandığını ve ardından da zorla çalıştırılmaya maruz bırakıldıklarını söyledi. Nijerya ve Zimbabveli öğrenciler genelde üniversite ücretlerini ödeyemediklerinden öğrenci vizelerini yenileyememekteydiler. Muhaceret polisine ihbar edilmemeleri karşılığıda inşaat alanlarında zorla çalıştırılma denecek şekilde ağır çalışma koşullarını kabul ettikleri belirtildi.

Dışişleri Bakanlığının *İnsan Ticareti Raporuna* bakınız www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/.

c. Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve İstihdamda Asgari Yaş

Kısıtlı istihdam yaşı asgari olarak, eğitimin zorunlu olduğu 15 yaş olarak belirlenmiştir. İşverenler özel bir statü altında 15 ile 18 yaş aralığındaki çocukları çıraklık pozisyonlarında işe alabilirler. 15 yaşın üzerindeki çocukların günde beş saatten ve haftada toplam 30 saatten fazla çalıştırılması yasaktır. "Yasa" 15 ile 18 yaş aralığındaki çocukların yemek saatlerinde, geceleyin, ağır fiziksel işlerde ve tehlikeli koşullar altında çalışmasını yasaklar. "Yasa" ayrıca işverenin her altı ayda bir çocuğun yaptığı fiziksel işin çocuklara uygun olduğunu gösteren bir sağlık raporuyla kanıtlaması gerektiğini söyler. Yazılı ebeveyn izni de gereklidir ve çocuklar tam zamanlı bir işçinin saatlik ücreti kadar ödenme hakkına sahiptir.

"Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı" çocuk çalışma ''kanunları'' ve politikaları uygulamakla yükümlüdür. Kaynaklar, cezalar ve teftişler bu ihlalleri caydırmak için yeterli değildi.

Yetkililer bu ''yasaları'' etkin şekilde uygulayamadı ve işverenler özellikle de Türkiyeli çocukları genelde aileleri yanında tarım, imalat, otomotiv ve inşaat sektörlerinde iş için kullandı. STÖ'ler çocukların inşaat alanları gibi tehlikeli çalışma koşullarında çalıştırıldığını ve kanuni yasaklara rağmen ağır fiziksel işlere maruz kaldıklarını belirtti. Bir STÖ, bazı işverenlerin Türkiye'den gelen mevsimsel tarım işçilerinin çalışma izinlerinin başvurusunu geciktirerek işçi çocuklarının yerel okullara yazılma hakkından faydalanmasının engellendiğini belirtti.

Tarım ve imalat sektörüne nazaran daha az olsa da kayıt dışı kent ekonomisi içerisinde de çocuk işçiliği bir sorundu. 2017 yılında, özellikle de büyük göçmen nüfus barındıran Lefkoşa mahallelerindeki sokaklarda peçete veya diğer küçük şeyler satan çocukların sayısı artmıştır. Küçük çocukların aile tarlalarında ve aileler tarafından işletilen dükkanlarda okul sonrası çalışması yaygındı.

Bir sendika temsilcisi ''Çalışma Dairesinde'' sadece dokuz müfettişin çalıştığını ve bunun da işyerlerindeki çocuk işçiliğini saptayabimeyi zorlaştırdığını söyledi.

d. İstihdam ve Meslek Temelli Ayrımcılık

"Anayasa" genelde ırk, cinsiyet, engelli olma durumu, dil, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, veya sosyal köken temelinde istihdam ve meslek ayrımcılığını yasaklamaktadır.

''Yasa'' din, siyasi görüş veya HIV pozitiflik durumunda işe almada ayrımcılık yapılmamasından açık bir şekilde bahsetmemektedir. ''Hükümet'' bu yasaları etkin şekilde uygulayamamıştır. İstihdam veya mesleklerde ırk, etnik köken, cinsiyet, ve engellilik durumu temelinde ayrımcılık yaşandı.

Yetkililer, Kıbrıslı Türklerin yönetimindeki bölgede 22,882 kayıtlı yabancı işçi olduğunu ve bu kişilerin geldiği başlıca ülkelerin Türkiye, Pakistan, Türkmenistan, Bangladeş, Ukrayna, Kırgızistan, ve Filipinler olduğunu belirtti. Yabancı göçmen işçiler, etnik köken,

ırk ve dini inançlara dayalı toplumsal ayrımcılıkla karşılaştılar. Kıbrıslı Rumlar sosyal ve istihdam ayrımcılığıyla karşılaştılar.

Kadınlar işyerlerinde cinsel tacize maruz kaldı ve erkeklere göre daha az idari pozisyonlarda yer aldı. Bir STÖ, özel bir okul öğretmeninin hamile kalması sonrasında işten çıkarıldığını söyledi. İddiaya göre özel okul, okul sezonunda personeline doğum izni vermek istemiyordu.

LGBTİ bireyler ayrımcılıktan kaçınmak için genellikle işyerlerinde cinsel yönelim ve cinsel kimliklerini gizlediler. Engelli kişilerin işyerlerine fiziksel erişimi sıklıkla zordu.

e. Kabul Edilebilir Çalışma Koşulları

“Hükümet” yıl içerisinde asgari ücreti artırdı ancak enflasyon ve hayat pahalılığı yapılan artışı geçti ve asgari ücret dört kişilik bir ailenin fakirlik sınırı altında kalmaya devam etti. Ekim ayı itibarı ile aylık asgari ücret 2,620 Türk lirasıydı ($499). Göçmen işçilere sağlanan konaklamalar ise gerek aldıkları ücretin bir parçası olarak, gerekse kendilerinin ödedikleri yerler, standartların altındaydı.

Özel ve kamu sektörü için belirlenen standart haftalık çalışma miktarı 40 saatti. Kamu sektöründe ek mesai için yapılan ödemeler yüksekti. Özel sektörde ise ek mesai ödemesi gerekli olmasına rağmen sıklıkla ödenmemekte idi. ‘’Yasa’’ zoraki ek mesaiyi yasaklar ve yıllık tatillerin ödenmesini öngörür.

“Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı” hem asgari ücretin uygulanmasını hem de kamu sektörünün maaşlarının ödenmesiyle yükümlüdür ancak bunları etkin bir şekilde yapmamıştır.

İş güvenliği ve sağlık standartları yetersizdi. Çalışma makamları arada bir teftiş yapsalar da, yetkililer bu standartları her sektörde etkin şekilde uygulayamamışlardır. İşçiler işlerini tehlikeye atmadan, sağlıklarını veya güvenliklerini tehlikeye atan durumlardan kendilerini kurtaramadılar. Yetkililer ihlal iddiaları yapan göçmen işçileri sıklıkla sınır dışı etti. Yetkililer, ihlalleri yapanları cezalandırmadılar ve işçilerin haklarını korumak için yeterli teftişler yapmadı. “Hükümet” kayıt dışı ekonomideki işçiler için sosyal korumalar oluşturmadı.

İş koşullarında özellikle de tehlikeli sektörlerde ve kırılgan gruplar konusunda az iyileştirme oldu. Yetkililer yıl süresince dokuz işyerinde 10 ölümlü iş kazası bildirdiler.